

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.408.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 11581 Pana Posła Tadeusza Tomaszewskiego w sprawie nierównego traktowania emerytów urodzonych przed 1949 r., proszę przyjąć poniższe informacje.

Od początku funkcjonowania systemu ubezpieczenia społecznego rolników, a więc od 1977 r. aż do roku 1989, istniał obowiązek podwójnego ubezpieczenia rolników „dwuzawodowców”, tj. osób, które pracę na roli łączyły z zatrudnieniem poza rolnictwem. W związku z podwójnym ubezpieczeniem istniała możliwość pobierania świadczeń emerytalno-rentowych zarówno z powszechnego, jak i rolniczego systemu ubezpieczenia społecznego. W razie nabycia prawa do dwóch ww. świadczeń uprawnionemu wypłacano półtora świadczenia - świadczenie korzystniejsze w całości, a drugie w połowie.

Na podstawie ustawy z dnia 24 lutego 1989 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin oraz o zmianie ustawy o podatku rolnym (Dz. U. poz. 53), zniesiono zarówno obowiązek podwójnego ubezpieczenia rolników „dwuzawodowców”, jak i możliwość pobierania dwóch świadczeń emerytalno-rentowych i wprowadzono rozwiązanie polegające na wzajemnym zaliczaniu okresów ubezpieczenia do uprawnień emerytalno-rentowych. Dodatkowo umożliwiono pobieranie tylko jednego świadczenia emerytalnego: z powszechnego albo rolniczego systemu ubezpieczenia społecznego.

Obecnie obowiązujący stan prawny reguluje sytuację osób, które zmieniały rodzaj działalności zarobkowej, a w związku z tym były objęte różnymi systemami ubezpieczenia. Inne reguły obowiązują jednak osoby urodzone po 1948 r., a inne urodzone przed 1949 r., co wynika z reformy systemowej ubezpieczenia emerytalnego wprowadzonej w 1999 r.

Rozwiązanie polegające na wzajemnym zaliczaniu okresów ubezpieczenia do uprawnień emerytalno-rentowych, jest uregulowane zarówno w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631, z późn. zm.), która reguluje zagadnienia związane z powszechnym systemem emerytalnym, jak i w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2025 r. poz. 197, ze zm.), regulującej zagadnienie emerytur rolniczych.

Z przepisu art. 33 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników jednoznacznie wynika, że od dnia 1 stycznia 1991 r., tj. od dnia wejścia ustawy w życie, w razie zbiegu prawa do obu emerytur uprawnionemu wypłaca się tylko jedno wybrane przez niego świadczenie. Kwestia zaliczania okresów składkowych dla osób urodzonych przed 1949 r., została uregulowana w art. 20 ust. 1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zgodnie z ww. przepisem do okresów ubezpieczenia niezbędnych do przyznania emerytury rolniczej z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego zalicza się m.in. okresy, od których zależy prawo

do emerytury pracowniczej wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, pod warunkiem, że okresy te nie zostały wcześniej zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów.

Analogiczną regulacją zawierają przepisy dotyczące powszechnego systemu emerytalnego, ponieważ przyznanie emerytury na podstawie ustawy emerytalnej osobie urodzonej przed 1 stycznia 1949 r., jest uzależnione od udowodnienia wymaganego stażu pracy z uwagi na to, że prawo do emerytury przysługuje ubezpieczonym, zgodnie z art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

- osiągnęli wiek emerytalny: 60 lat kobieta i 65 lat mężczyzna,
- mają okres składkowy i nieskładkowy - co najmniej 20 lat kobieta i 25 lat mężczyzna.

Należy zauważyć, że jeżeli ubezpieczony spełnił warunek posiadania odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego, to nie zachodzi potrzeba uzupełniania okresów składkowych i nieskładkowych w celu ustalenia prawa do świadczenia.

Przedstawione wyżej rozwiązania mają na celu uwzględnienie w wysokości świadczenia wypłacanego osobom urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. faktu opłacania składek na dwa rodzaje ubezpieczenia przez osoby zatrudnione na roli oraz pracujące poza rolnictwem.

Natomiast w sytuacji, gdy nie wykorzystano ww. okresów w celu uzupełnienia brakującego do nabycia prawa do emerytury stażu ubezpieczeniowego świadczenie to, na wniosek zainteresowanego, ulega zwiększeniu: emerytura rolnicza na podstawie art. 25 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, a emerytura pracownicza na podstawie art. 56 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Należy podkreślić, że omówione wyżej przepisy w zakresie możliwości zaliczania okresów innego ubezpieczenia przy ustalaniu prawa do emerytury ubezpieczonym, którzy w okresie aktywności zawodowej zmieniali system ubezpieczenia z powszechnego na rolniczy lub odwrotnie, dotyczą tylko osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. Osoby urodzone po tej dacie objęte zostały bowiem reformą powszechnego systemu emerytalnego.

W przypadku osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. wprowadzono zasadę całkowitej odrębności systemów ubezpieczeń. System ubezpieczenia społecznego rolników nie został zreformowany i prawo do emerytury rolniczej nadal jest uzależnione nie tylko od osiągnięcia wieku emerytalnego, ale także od posiadania wymaganego 25-letniego stażu ubezpieczeniowego, przy czym prawo do emerytury rolniczej jest ustalane wyłącznie na podstawie okresów opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Zniesienie możliwości uzupełniania stażu rolniczego okresem ubezpieczenia w powszechnym systemie emerytalnym, jest konsekwencją zmiany zasad przyznawania emerytur z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dla osób urodzonych po 1948 r. oraz wprowadzenia możliwości pobierania przez te osoby emerytury rolniczej w zbiegu z emeryturą z systemu powszechnego.

Zgodnie z art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, świadczenie to przysługuje po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego każdej osobie, która podlegała ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, niezależnie od długości stażu ubezpieczeniowego. Ponieważ przy ustalaniu prawa do emerytury i obliczaniu jej wysokości

ZUS nie uwzględnia okresu ubezpieczenia z tytułu działalności rolniczej, osoba urodzona po 1948 r. oprócz emerytury z FUS może mieć również przyznaną i wypłacaną emeryturę z tytułu ubezpieczenia w KRUS - o ile posiada okres ubezpieczenia rolniczego wystarczający do jej przyznania.

Osobie uprawnionej do emerytury pracowniczej, która ze względu na zbyt krótki okres ubezpieczenia w KRUS nie spełnia warunków do emerytury rolniczej, wraz z emeryturą z FUS wypłaca się tzw. zwiększenie za okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Zwiększenie to ustala się według zasad wymiaru części składkowej emerytury rolniczej, przewidzianych w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników na podstawie zaświadczenia Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o okresach opłacania składek. Emerytura ta wypłacana jest z funduszu, z tym że koszty w części odpowiadającej zwiększeniu o część składkową podlegają refundacji z funduszu emerytalno- rentowego określonego w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zwiększenie to jednak nie przysługuje osobie mającej ustalone prawo do emerytury na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników. Przyznaje się je ubezpieczonemu, który legitymuje się okresami ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono składki, gdy okresy te są krótsze niż 25 lat.

Pragnę również zauważyć, że kwestia zróżnicowania osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. i po 31 grudnia 1948 r. była podniesiona w orzecznictwie sądowym. Wyjaśniono, że nie można mówić o nierównym traktowaniu osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. oraz osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. w zakresie przyznawania im uprawnień emerytalnych. Uprawnieni urodzeni po 31 grudnia 1948 r. nie mają możliwości uwzględniania przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej okresów ubezpieczenia innego niż w KRUS. Z takiej możliwości mogą skorzystać jedynie uprawnieni urodzeni przed 1 stycznia 1949 r. Z kolei ubezpieczeni urodzeni później nie muszą wybierać jednego świadczenia, z którego skorzystają, czym równoważy się niemożność sumowania okresów ubezpieczenia w systemie powszechnym i rolniczym. Sytuacja emerytów z dwóch różnych grup nie jest zatem tożsama, a co za tym idzie nie można stwierdzić naruszenia w tym przypadku zasady równości wynikającej z art. 32 ust. 2 Konstytucji RP.

Odnosząc się do pytania czy rząd rozważa zmianę przepisów, aby wszyscy emeryci, którzy opłacali składki w dwóch systemach, mieli prawo do świadczeń z obu źródeł – bez względu na rok urodzenia, pragnę poinformować, że obecnie w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, nie trwają prace legislacyjne w kwestii możliwości zmiany warunków pobierania świadczeń emerytalnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zbiegu ze świadczeniami emerytalno-rentowymi przyznawanymi na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz zasad ustalania wysokości tych świadczeń.

Jednocześnie zaznaczam, że działania legislacyjne dotyczące emerytur rolniczych należą do właściwości Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni
Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/